

Sygn. akt II CSK 327/15

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku B. P.
przy uczestnictwie A. P. i S. z siedzibą w G.
o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie
oświadczenia o odrzuceniu spadku po J. S.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 grudnia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 20 listopada 2014 r., sygn. akt II Ca 381/14,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki S. w G. kwotę
120 (sto dwadzieścia) zł tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca B.P. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20 listopada 2014 r. oddalającego jego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 13 grudnia 2013 r. Sądy obu instancji uznały, że nie zostały spełnione wymagania uzasadniające zatwierdzenie uchylecia się przez wnioskodawcę od skutków prawnych niezłożenia w terminie z powodu istotnego błędu oświadczenia o odrzuceniu spadku po jego bracie J.S., ponieważ wnioskodawca nie podjął żadnych działań w celu ustalenia stanu majątku zmarłego brata.

W skardze kasacyjnej opartej na podstawie naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 1019 § 1 i art. 84 § 1 i 2 k.c., a także art. 1019 § 3 k.c.

We wnioskach domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazana sprawy do ponownego rozpoznania lub orzeczenia co do istoty przez zatwierdzenie jego oświadczenia, a ponadto zasądzenia kosztów od uczestniczki S. w G., a w wypadku nieuwzględnienia jego skargi - o nieobciążanie go kosztami postępowania kasacyjnego.

Uczestniczka wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnił potrzebę przyjęcia i rozpatrzenia jego skargi przesłanką przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. to znaczy oczywistą zasadnością tej skargi, którą łączy z wadliwym przyjęciem przez Sąd Okręgowy, że miał rzeczywistą możliwość ustalenia stanu spraw majątkowych spadkodawcy.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać oczywistą zasadność swojej skargi, przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa, prowadzącym do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Wnioskodawca nie wykazał, aby niniejsza skarga spełniła te warunki. Kwestionując zastosowanie prawa do ustalonego stanu faktycznego zarzuca, że Sąd Okręgowy niewłaściwie ocenił jego staranność w dążeniu do zaznajomienia się z stanem spadku po bracie i obiektywne możliwości uzyskania w tym zakresie informacji. W celu wykazania tej oczywistej wadliwości skarżący powołuje się jednak na szereg szczegółowych okoliczności dotyczących przebiegu pobytu na pogrzebie brata oraz informacji o stanie swego zdrowia, które nie mogą stanowić podstawy argumentacji, ponieważ nie znajdują się wśród ustaleń poczynionych przez Sądy obu instancji. Z tych ustaleń wynika jedynie, że wnioskodawca nie podjął żadnych starań by poznać stan spadku, nie pytał jego powinowatych, poprzestał na swoich wcześniejszych obserwacjach, że brat żył skromnie. Problem dopuszczalności powołania się przez spadkobiercę, który nie złożył w porę oświadczenia o odrzuceniu spadku na błąd polegający na nieznajomości składu czynnego spadku lub niewiedzy o wielkości długów spadkowych jest sporny, jednak w orzecznictwie dominuje pogląd, że spadkobierca może powołać się na błąd tylko wtedy, kiedy dochował należytej staranności w ustaleniu stanu spadku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012 r., II CSK 171/12, LEX nr 1294475; z dnia 29 listopada 2012 r., II CSK 172/12, LEX nr 1299156; z dnia 18 marca 2010 r., V CSK 337/09, LEX nr 677786; czy z dnia 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04, LEX nr 159101).

Przytaczane przez skarżącego postanowienie z dnia 1 grudnia 2011 r. (I CSK 85/11, LEX nr 1147725) także nie odstępuje od tej interpretacji, jedynie kładzie nacisk na szczególne okoliczności sprawy, które spowodowały przyjęcie przez sąd, że brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie był wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy, lecz był usprawiedliwiony konfliktem z innymi krewnymi spadkodawcy, którzy nawet nie zawiadomili go o śmierci ojca. W rozpatrywanej sprawie tego rodzaju ekstremalne okoliczności nie zachodziły, wobec czego nie można zgodzić się z tezą o zasadności i to oczywistej skargi wnioskodawcy.

Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przemawiające za przyjęciem tej skargi do rozpoznania.

Z tych przyczyn, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego uzasadnia art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹, art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. Wysokość kosztów nie jest znaczna, a wnioskodawca nie wykazał żadnych okoliczności przemawiających za zwolnieniem go od ponoszenia kosztów postępowania kasacyjnego.